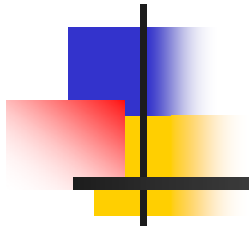

МЕЂУНАРОДНО ПОСЛОВНО ПРАВО

МПП као посебна грана права

- Предмет
- Начела
- Извори
- Санкције
- Арбитража

Клаузула највећег повлашћења

- Једна држава уговорница обавезује се да ће другој у погледу увоза или извоза робе дати царинске и друге повластице које је дала или ће дати некој трећој држави
- Принципи:
 - 1) диспозитивности
 - 2) недискриминације
 - 3) безусловности

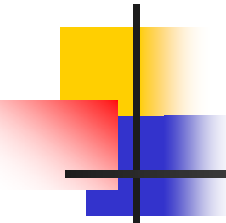
Ограничења од КНП

- Територијална
- Стварна
- Временска
- Институционална

Изузеци од КНП

- Јавни поредак
- Малогранични (погранични) промет
- Царинске уније

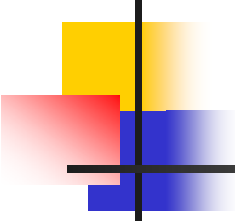
Међународна пракса супротна принципима КНП

- Протекционизам
- Монополски положај
- Преференцијални систем

Извори МПП

- 1. МЕЂУНАРОДНЕ КОНВЕНЦИЈЕ
- 2. АУТОНОМНО МЕЂУНАРОДНО ТРГОВИНСКО ПРАВО
 - 2.1. формуларни уговори и општи услови пословања
 - 2.2. обичаји и узансе
- 3. ПРАВО ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

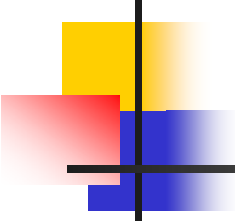
Компромиси који се чине приликом израде међународних конвенција

- Разлике између *common law* и *civil law* система:
- Допунски елементи у прихвату понуде
- Принцип “саобразности робе” уговору / правни и физички недостаци
- Извршење уговора у натури

Тумачење међународних конвенција

- “потреба да се унапреди једнообразност њене примене”
- Савесност и поштење

Попуњавање празнина у међународној конвенцији

- Позивање на “општа начела”
- Упућивање на међународно право
- Примена националног права као допунског извора права

Међународни формуларни уговори

- Необавезна правила, која трговци користе уколико желе
- Служе за олакшавање закључивања уговора
- Састављају их:
 - а) приватна трговачка удружења
 - б) међународне организације (*ECE*, МТК)
- Уговорне стране су слободне да поједине одредбе измене у зависности од конкретних потреба

Међународни формуларни уговори

- Формуларне уговоре, по правилу, припрема једна уговорна страна и приликом закључења уговора презентира их другој уговорној страни, која најчешће није у стању да било шта мења у тако предложеним обрасцима, већ их одмах прихвата (*take-it-or-leave-it*).
- У случају нејасноћа, уговор се **тумачи** у корист стране која је таквом уговору приступила.

Међународни формуларни уговори

- обавезност:

- а) изричито позивање на опште услове формуларних уговора: друга страна је упозната са општим условима формуларних уговора
- б) прећутно важење формуларних уговора: уговорне стране су у ранијим пословним односима већ користиле опште услове или је коришћење општих услова и формуларних уговора до те мере уобичајено у промету одређене врсте производа да је друга страна за њих морала да зна

Обичаји

- “устаљена пракса која је у тако широкој примени да привредници очекују да ће уговорне стране поступити у складу са таквом праксом”
- Њихова примена се претпоставља – обичај се неће применити једино уколико су га уговорне стране изричито искључиле

Примена обичаја:

- Имају предност над диспозитивним прописима и међународним конвенцијама
- Не могу бити супротни императивним прописима и јавном поретку

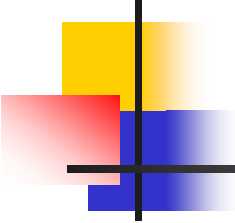
Значај обичаја:

- Доприносе брзини којом се одвија савремени међународни промет
- Служе за попуњавање празнина и за тумачење уговора

Узансе

- Кодификовани обачаји
- Врсте:
 - 1) опште (односе се на све привредне гране)
 - 2) посебне (односе се на одређену привредну грану)
- Код нас: Опште узансе за промет робом, 1954.
- Након 1978. узансе се не примењују на односе који су регулисани ЗОО, али уговорне стране могу уговорати примену узанси или ће се примењивати “ако из околности произлази да су њихову примену хтеле”

Право Европске уније (комунитарно право)

- Аутономни и од националног и међународног права, у основи независан правни систем
- Није целовит и потпуно изграђен правни систем, већ систем у формирању, али је унутар себе кохерентан, непротивречан, са сопственим изворима, органима и поступком стварања, тумачења и примене правних правила и сопственом хијерархијом

Право ЕУ: шире и уже схватање

- Шире схватање:

- оснивачки уговори

- норме секундарног законодавства

- унутрашње право држава чланица

- Уже схватање:

- оснивачки уговор

- норме секундарног законодавства

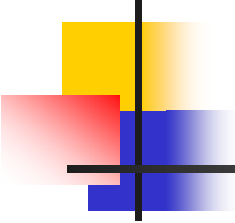
Извори права ЕУ

- Примарни:
 - 1) Уговори о оснивању (Римски уговор, Јединствени европски акт, Маастрихтски уговор,...)
 - 2) Општа правна начела
 - 3) Конвенције између држава чланица
 - 4) Споразуми ЕУ са трећим државама и међународним организацијама
 - 5) Споразуми ЕУ са државама чланицама
 - 6) Споразуми држава чланица са трећим субјектима склопљени пре настанка Заједнице

Извори права ЕУ

- Секундарни:
 - обавезујући
 - 1) Правила (Уредбе)
 - 2) Упутства (Директиве)
 - 3) Одлуке
 - необавезујући
 - 1) Препоруке
 - 2) Мишљења

Однос права ЕУ према националним правима држава

- **1. начело супериорности** (примат прописа ЕУ у односу на прописе националног права)
- **2. начело директне примене** (правила (директиве) примењују се директно и у целини од стране националних судова и државних органа, без доношења накнадних легислативних и управних аката)
- **3. начело директног дејства** (уколико држава неувођењем неког упутства (директиве) спречи поједино лице да стекне неко субјективно право према држави, национални судови су у обавези да им директно из упутства пруже одговарајућу заштиту)

МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ као субјекти МПП

- Чланови су суверене државе
- Основа је вишестрани међународни уговор, тј. Статут (дефинише права и дужности и облике делатности)
- Обављају делатност преко својих органа
- У оквиру делатности имају тачно утврђене задатке и овлашћења
- Правни субјективитет (стварају услове за настајање међународноправних односа, а и непосредно ступају у међународно правне односе)

Међународне организације – врсте:

1. Универзалне и регионалне
2. Организације које стварају макро услове за обављање привредне делатности и организације чија је активност усмерена ка доношењу правила којима се регулише микро проблематика
3. Међувладине (универзалне и регионалне) и невладине

МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ као субјекти МПП

А. Међувладине организације
универзалног значаја

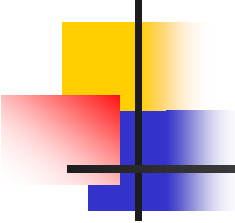
Б. Међувладине организације
регионалног значаја

В. Међународне невладине
организације

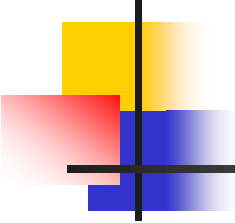
Међувладине организације универзалног значаја

1. Уједињене нације, њени органи и специјализоване агенције
 - 1.1. Комисија УН за међународно трговинско право (*UNCITRAL*)
 - 1.2. Комисија за међународно право (*ILC*)
2. Универзалне организације међународне трговине
 - 2.1. Општи споразум о царинама и трговини (*GATT*)
 - 2.2. Светска трговинска организација (*WTO*)
3. Друге међувладине организације универзалног значаја
 - 3.1. Међународни институт за унификацију приватног права (*UNIDROIT*)
 - 3.2. Хашка конференција за међународно право

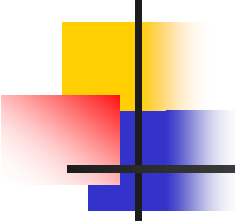
Комисија Уједињених нација за међународно трговинско право (*UNCITRAL*)

- Основана 1966. г.
- 60 држава чланица (Србија (Југославија) је чланица од 1980. г.)
- Основна дужност: “унапређење постепеног развоја, усаглашавање и унификација права међународне трговине”, с тим да се “води рачуна о интересима свих народа, а нарочито оних у земљама у развоју”
- Редовна годишња заседања (Њујорк, Беч), одлуке се доносе консензусом, сва документација упућује се Генералној скупштини на усвајање

Комисија Уједињених нација за међународно трговинско право (*UNCITRAL*)

- Примарна питања којима се Комисија бави:
 - Међународна продаја
 - Међународна плаћања
 - Међународна трговинска арбитража
 - Међународно поморско законодавство

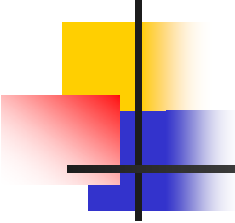
Комисија Уједињених нација за међународно трговинско право (*UNCITRAL*)

- Важнији документи које је Комисија израдила:
 1. Конвенција о застарелости у области међународне продаје робе, 1974.
 2. Конвенција о уговорима о међународној продаји робе, 1980.
 3. Конвенција о превозу робе морем, 1978.
 4. Правила о арбитражи *UNCITRAL*-а, 1976.
 5. Правила о мирењу (концилијацији) *UNCITRAL*-а, 1980.
 6. Модел закона о међународној трговинској арбитражи, 1985.

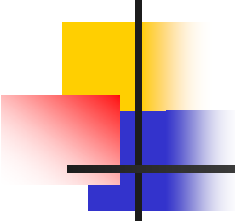
Комисија за међународно право (*ILC*)

- Основана 1947. г.
- Чланови Комисије бирају се на основу индивидуалних вредности, не као представници држава, на период од 5 год.
- Бави се питањима међународног јавног права
- Донете конвенције:
 1. Конвенција о територијалном мору и спољном појасу
 2. Конвенција о отвореном мору
 3. Конвенција о рибарењу и заштити живих извора отвореног мора
 4. Конвенција о континенталном појасу

Општи споразум о царинама и трговини (*GATT*)

- IV поглавље Хаванске повеље (трговинска политика и царине) – 1947. г. прихваћено и институционализовано као први универзални међународни оквир међународне трговине
- Основни циљ *GATT*-а: унапређење светске трговинске размене и уклањање препрека и дискриминација у трговини

Општи споразум о царинама и трговини (*GATT*) - принципи

1. **Принцип најповлашћеније нације** – свака погодност добијена од било које државе уговорнице треба одмах и безусловно да се одобри свим другим уговорним странама
2. **Национални третман** – равноправан третман робе без обзира на порекло
3. **Принцип забране квантитативних ограничења** – заштита домаће индустрије могућа је само применом царина

Светска трговинска организација (*WTO*)

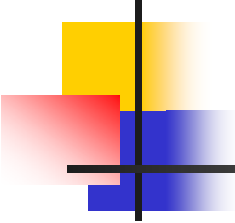
- Основана Маракешким споразумом, 1994.
- *WTO* инкорпорише *GATT*
- Заснива се на истим принципима
- Седиште у Женеви
- 153 држава чланица (јули 2008.)
- Основна функција: да установи општа правила трговине усмерена ка умањењу трговинских баријера у међусобној трговини држава чланица
- Циљ: максимизирање економске ефикасности међународне трговине

Светска трговинска организација (*WTO*) – правни оквир

1. Маракешки споразум

1. Вишестрани споразум о трговини робом
2. Општи споразум о трговини услугама
3. Споразум о трговинским аспектима права индустријске својине
4. Споразум о условима за страна улагања који утичу на трговину

Светска трговинска организација (*WTO*) – органи и чланство

1. Министарска конференција
 2. Генерални савет
 3. Секретаријат
- Услов за чланство: економски систем заснован на тржишним начелима и приватној својини, спољнотрговински систем заснован на начелима дерегулације и либерализације и правни систем компатибилан са правилима СТО
 - Србија – статус посматрача

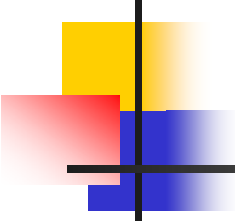
Међународни институт за унификацију приватног права (*UNIDROIT*)

- Основан 1926. г.
- Седиште у Риму
- 63 државе чланице (Србија је члан)
- Органи: Генерална скупштина, Управни савет, председник, секретаријат
- Идеја о унификацији правила о међународној продаји робе
- Сарадња са *UNCITRAL*-ом

Хашка конференција за међународно право

- Унификација правних правила међународног приватног права
- 72 државе учествују у њеном раду (међу њима и Србија)
- Припремила велики број међународних конференција; посебан значај има Конвенција о меродавном праву код међународне продаје робе

Међувладине организације регионалног значаја

1. Регионалне економске комисије
Уједињених нација
 - 1.1. Економска комисија за Европу (*ECE*)
 - 1.2. Економско-социјална комисија за Азију и Пацифик (*ESCAP*)
 - 1.3. Економска комисија за Латинску Америку и Карибе (*ECLAC*)
 - 1.4. Економска комисија за Западноафричке државе (*ECOWAS*)
2. Европска унија

Економска комисија за Европу (*ECE*)

- Основана 1947. г.
- Основни задатак: да обезбеди регионалну привредну сарадњу у Европи
- Чланице – све европске државе и САД и Канада
- Значајна активност: припремање и израда општих услова и типских уговора у разним областима

Европска унија - настанак

- 1951. г. Уговор о стварању Заједнице за угаљ и челик
 - Циљ: стварање заједничког тржишта и политике, којом би се спречила међусобна дискриминација држава у производњи угља и челика
- 1957. г. Римски уговор (Европска економска заједница и Европска заједница за атомску енергију)
 - Циљ: успостављање царинске уније, заједничког тржишта (4 слободе) и свестрана узајамна привредна помоћ

Европска унија - настанак

- 1986. г. Јединствени европски акт
 - одлука да ЕЗ прерасте у ЕУ, а заједничко тржиште у јединствено
- 1992. г. Уговор о оснивању Европске уније / Мастрихтски уговор
 - Државе се обавезале да ће успоставити:
 1. Јединствено тржиште
 2. Јединствени монетарни систем
 3. Заједничку спољну и безбедносну политику

Европска унија - карактер

- 27 држава чланица
- Највећи економски блок
- Највеће регионално тржиште у свету
- Елементи државе и међународне организације – *sui generis*
међународна интеграција

Европска унија - органи

1. Европски парламент

- Највише представничко тело ЕУ
- Седиште у Стразбуру
- Мандат посланика – 5 год. – групишу се по политичкој оријентацији, не по националном принципу
- Надлежност:
 - Законодавна
 - Контролна
 - Буџетска

Европска унија - органи

2. Европски савет

- Формално највише тело ЕУ
- Састав: шефови држава и влада држава чланица и председник Комисије
- Састанци – најмање два пута годишње
- Одлуке – политичке природе

Европска унија - органи

3. Савет министара

- Основни орган ЕУ
- Највиши **извршни** (својим одлукама преноси на Комисију овлашћења за спровођење прописа) и **законодавни** орган ЕУ (доноси одлуке)
- Најзначајнији орган у домену заједничке спољне политике и безбедности
- Врсте:
 - Општи савет – министри спољних послова држава чланица
 - Специјални савет – министри из ресора чије је питање на дневном реду расправе

Европска унија - органи

4. Комисија ЕУ

- Извршни орган
- Чине је комесари
- Право законодавне иницијативе
- Доноси препоруке и мишљења
- Стара се да сви субјекти комунитарног права поштују прописе ЕУ
- Квазисудска функција

Европска унија - органи

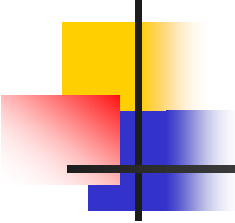
5. Европски суд правде

1. Суд ЕУ: судије и општи правобраниоци, мандат од 6 год.
2. Суд опште надлежности (Првостепени суд)
3. Суд за службенике
 - Седиште у Луксембургу
 - Надлежност: “поштовање права приликом тумачења и примене Уговора о оснивању ЕУ”
 - Директна и индиректна надлежност (поступак одлучивања о тужби и поступак одлучивања о претходном питању)

Европска унија – однос с другим државама

1. техничка и финансијска помоћ државама у развоју
2. По основу Уговора о придруживању и стабилизацији

Међународне невладине организације

1. Међународна трговинска комора
(МТК)
2. Удружење за међународно право
(*ILA*)

Међународна трговинска комора

- Основана 1919. г.
- Седиште у Паризу
- Више хиљада чланова из више од 130 земаља света
- Основни циљ: заштита пословних интереса својих чланова на међународном нивоу, унапређење слободне трговине, обезбеђење уравнотеженог економског развоја свих земаља
- Своју делатност обавља преко комисија

Међународна трговинска комора

- Органи:
 1. Конгрес
 2. Савет
 3. Секретаријат
 4. Стални арбитражни суд
- Значајна документа:
 - *INCOTERMS* (Међународна правила за тумачење трговачких термина)
 - Правила МТК за мирење и арбитражу

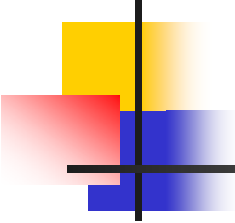
Удружење за међународно право (*ILA*)

- Основано 1873. г.
- Главно седиште у Лондону
- Око 3700 чланова
- Циљ: проучавање и унапређење међународног права (пре свега међународног јавног права)
- Активности спроводи преко међународних комитета

ПРЕКОГРАНИЧНИ ПРОМЕТ РОБЕ, УСЛУГА И КАПИТАЛА

- А. Спољнотрговинско пословање
- Б. Слободне зоне
- В. Страна улагања

Спољнотрговинско пословање – извори права

- Основни извор права: Закон о спољнотрговинском пословању, 2009.
- Остали извори права: Закон о девизном пословању, 2006., Закон о страним улагањима, 2002., Закон о привредним друштвима, 2004.,...
- Уредбе, правилници, одлуке

Спољнотрговинско пословање - субјекти

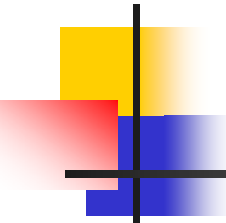
- Привредни субјекти – физичка и правна лица
- Привредна друштва и индивидуални трговци, регистровани за спољнотрговинске послове
- Предузетници могу да обављају спољнотрговинско пословање само за своје потребе
- Слобода у избору делатности, уз изузетак у области трговине оружјем и војном опремом
- Монтажа робе која се производи и послови који имају допунски карактер у односу на основну делатност, могу да се врше без регистрације

Спољнотрговинско пословање - појам

1. Прекогранични промет робе и услуга
2. Директно улагање у иностранство
3. Инвестициони радови у иностранству

Спољнотрговинско пословање – прекогранични промет робе и услуга

- Увоз и извоз
- Основни елемент: прелаз преко државне границе
- Спољна трговина је слободна и без ограничења
- Дозвољена ограничења могућа су ако су прописана законом – царинска и нецаринска ограничења (квоте, контингенти, дозволе, забране)

Спољнотрговинско пословање – посебне заштитне мере

1. Мере заштите од прекомерног увоза
 - Количинско ограничење, у мери која је потребна да се спречи или отклони озбиљна штета или да се омогући прилагођавање домаће производње тржишним условима
2. Мере заштите за постизање равнотеже платног биланса
 - Количинско ограничење увоза под условом да је то неопходно за заустављање / спречавање опасности знатнијег опадања девизних резерви или је неопходно за увећање веома ниских девизних резерви

Слободне зоне - појам

- Подручје које је посебно ограђено и одвојено од осталог подручја јединственог тржишта наше земље, на коме се под посебним условима обављају одређене делатности
- Део државне територије, домаћег царинског подручја
- Извор права: Закон о слободним зонама, 2006. г.

Слободне зоне - оснивање

- Услови:
 1. Просторна одређеност места – поморска лука, ваздухопловно или речно пристаниште отворено за међународни саобраћај, магистрални путеви
 2. Извоз робе и услуга у иностранство – оцена да ће се из зоне извозити у иностранство најмање 30% годишње произведене робе, односно извршених услуга
 3. Просторни и организационо-технички услови
 4. Заштита животне средине – забрањено обављати делатност којом се угрожава животна средина, здравље људи и материјална добра
- Оснивачи: домаћа и страна правна и физичка лица (улог страног лица не већи од 49%)

Слободне зоне - пословање

- Делатност: производна, услужна и спољнотрговинска
- Финансијски послови, послови осигурања и реосигурања
- Извоз роба и услуга из зоне и увоз робе и услуга у зону су слободни, као и улог капитала, трансфер и ретрансфер добити
- Царинске олакшице

Страна улагања – појам

- Међународно кретање капитала
- Састоје се у стицању акција или удела у резидентним пословним субјектима од нерезидентних улагача и обрнуто
- Може да буде у облику новца, робе, својинских права, патената, техничких и других знања

Страна улагања – врсте

1. Директна

1. Greenfield инвестиције – ствара се потпуно нова производна имовина
2. Brownfield инвестиције – улаже се у већ постојећу производну имовину

2. Индиректна (портфолио)

Страна улагања – извори права

- Закон о страним улагањима, 2002. г.
- Међународни извори права:
 1. Билатерални уговори
 2. Међународне конвенције
 1. Вашингтонска конвенција о оснивању Центра за решавање инвестиционих спорова између држава и држављана других држава
 2. Конвенција о оснивању Мултилатералне агенције за гаранције за стране инвестиције

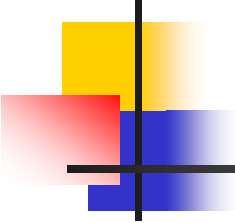
Страна улагања - ризици

1. Комерцијални - произлазе из редовног пословања, предвидиви за улагаче (валутни ризици, ризик рентабилног инвестирања,...)
2. Некомерцијални – настају услед наступања догађаја на који нису могле да утичу уговорне стране
 1. Политички ризици
 2. Монетарни (трансферни) ризици
 3. Ризици настали услед елементарних непогода
 - Заштита: осигурање, *MIGA*

Страна улагања – решавање инвестиционих спорова

1. Традиционални облици:
 - Дипломатска интервенција
 - Пред судом
 - Концилијација и арбитража
2. Међународни центар за решавање инвестиционих спорова – специфична врста међународне арбитраже

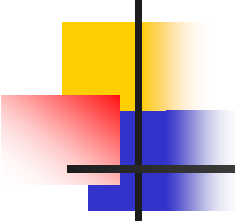
Страна улагања – правни режим у Србији

- Појам: улагање у домаће предузеће, којим страни улагач стиче уделе или акције у основном капиталу тог предузећа, оснивање новог предузећа, али и стицање сваког другог имовинског права страног улагача, којим он остварује своје пословне интересе у нашој земљи

Страна улагања – правни режим у Србији

- Страни улагач:
 - свако страно правно лице са седиштем у иностранству
 - Лица која оснивају домаћа правна и физичка лица чија су седишта у иностранству
 - Страно физичко лице, али и наш држављанин са пребивалиштем, односно боравиштем у иностранству дужим од годину дана
- Улог: у страној конвертибилној валути, стварима, правима интелектуалне својине, хартијама од вредности и др. (улог не може бити у услугама)

Страна улагања – правни режим у Србији

- Заштита и подстицаји:
 - Право на слободну конверзију валута
 - Право на вођење пословних књига у складу са међународно прихваћеним рачуноводственим и ревизорским стандардима
 - Слободан увоз предмета страног улога
 - Пореске и царинске олакшице
 - Право на трансфер добити и имовине у иностранство након измирења обавеза
 - Заштита од експропријације

Страна улагања – правни режим у Србији

- Посебни облици страних улагања:
 1. Концесије
 2. Б.О.Т. послови

Концесије

- Правни однос између државе (концедента) и правног или физичког лица (концесионера), у коме држава уступа правном или физичком лицу право коришћења природног богатства или добра у општој употреби или вршење јавне службе уз одређену накнаду

Концесије

- Области у којима се најчешће дају: рударство, пољопривреда, шумарство, саобраћај, комуналне службе
- Рок: од 15 до 50 г.
- Позитивни и негативни ефекти
- Однос **приватноправне** (уговор између концедента и концесионара) и **јавноправне** (дозвола за давање концесије) природе

Концесије у Србији

- Извори права: Закон о страним улагањима, 2002. г. и Закон о концесијама, 2003. г.
- Обављање свих врста делатности, осим производња и промет оружја и подручја одређена законом као забрањене зоне
- Предмет концесије: природна богатства, добра у општој употреби, обављање делатности од општег интереса
- Трајање концесије: зависи од предмета концесије и очекиване добити; законски може на рок од 30 г.
- За добијену концесију плаћа се накнада која чини приход Републике

Концесије у Србији

- Поступак давања концесије:
 - Подношење предлога Влади РС
 - Надлежно министарство припрема предлог за доношење акта о концесији
 - Концесиони акт доноси Влада, објављивање у Службеном гласнику
 - Јавни тендер – избор понуђача који је дао најбољу понуду
 - Влада одређује концесионара
 - Закључивање уговора о концесији између Владе (концедента) и страног или домаћег правног или физичког лица (концесионара)

Б.О.Т. посао

- *Built, operate, transfer* – изгради, користи, предај
- Врста концесије
- Заснива се на изградњи или реконструкцији и финансирању комплетног објекта, уређаја или постројења, његовом коришћењу и предаји у својину Републике у уговореном року
- Најчешће изградња путева, железница, аеродрома, мостова, тунела, хидроцентрала,...

Разлика између концесије и Б.О.Т. посла

- У Б.О.Т. посао је укључена изградња објекта, не само његово коришћење
- Код концесије државни орган добија само накнаду за уступљена права коришћења предмета концесије, док код Б.О.Т. посла држава стиче право својине на изграђеном објекту по протеклу уговореног рока

ФИЛИЈАЛЕ СТРАНИХ ЛИЦА

- Филијала или огранак
- Организациона јединица или део друштва изван његовог седишта, у којем друштво трајније обавља своју делатност
- Не поседује самостални правни субјективитет
- У њој се обавља део послова за које је друштво регистровано
- Широка примена у области банкарства, осигурања, трговине и других услужних делатности

ФИЛИЈАЛЕ СТРАНИХ ЛИЦА

- Делује у складу са прописима земље у којој се оснива
- Обавезна регистрација
- Иако је правно зависан организациони део оснивача, мора да има одређени степен самосталности у неким оперативним и пословним функцијама:
 - Посебан субјект пореских обавеза
 - Посебан рачун
 - Самостално води књиговодство
 - У правном промету наступа под својим пословним именом, које садржи и пословно име оснивача

ПРЕДСТАВНИШТВА СТРАНИХ ЛИЦА

- Издвојен, правно зависан организациони део оснивача који нема статус правног лица
- Обавља претходне и припремне радње у вези са закључењем уговора, а не може да закључи уговор, осим за сопствене потребе
- Представништво може отворити страно лице које обавља привредну или банкарско-финансијску делатност или послове осигурања
- Упис у регистар
- Представља га руководилац представништва или лице запослено у представништву
- Дужно да се у свом раду придржава домаћих прописа

МЕЂУНАРОДНА ТРГОВИНСКА АРБИТРАЖА

- Начин решавања спорова
- Предности у односу на суд:
 - Брзина решавања
 - Мањи формализам
 - Мањи трошкови суђења
 - Једностепеност
 - Нејавност суђења

МЕЂУНАРОДНА ТРГОВИНСКА АРБИТРАЖА – извори права

1. Међународне конвенције

- Женевски протокол о арбитражним клаузулама, 1923. г
- Женевска конвенција о извршењу страних арбитражних одлука, 1958. г.
- Европска конвенција о међународној трговинској арбитражи, 1961. г.
- Њујоршка конвенција о признању и извршењу иностраних арбитражних одлука, 1958. г.
- Конвенција о решавању инвестиционих спорова између држава и држављана других држава, 1965. г.

2. Међународна арбитражна правила

- Правила о мирењу *UNCITRAL*-а, 1980.
- Правила о арбитражи *UNCITRAL*-а, 1976.

3. Правилници институционалних трговинских арбитража

- Правилник о мирењу и арбитражи МТК
- Правилник Арбитражног суда у Лондону
- Правилник о мирењу и арбитражи Трговинске коморе у Цириху
- Правилник о спољнотрговинској арбитражи при Привредној комори Србије

Мирење (концилијација)

- Решавање спора на пријатељски начин, без обраћања суду или арбитражи
- Ако мирење не успе, странке се могу обратити арбитражи
- Предности мирења у односу на арбитражу:
 - Бржи начин решавања спорова
 - Ефикаснији
 - Мање формалан
 - Мање скуп

Мирење (концилијација)

- Поступак мирења почиње када друга страна прихвати позив за мирење
- Ако се поступак за мирење успешно оконча, странке постижу поравнање, које им се у форми записника подноси на потписивање – тиме је спор окончан

Врсте арбитраже

1. Институционалне – најчешће везане за привредне или трговинске коморе, имају листе арбитра, своје правилнике (најпознатије: Париз, Цирих, Лондон, Вашингтон)
2. *Ad hoc* – оснива се да би решила одређени случај и после тога престаје да постоји

Спољнотрговинска арбитража при Привредној комори Србије

- Основана 1947. г.
- Седиште у Београду
- Има свој Правилник
- Надлежна за решавање спорова из области међународног привредног промета
- Спорове може да решава арбитар појединац или арбитражно веће од 3 члана

Арбитражни споразум

- Претпоставка за надлежност арбитраже
- Два вида:
 1. Компромис – за решавање већ насталог спора
 2. Компромисорна клаузула – за спорове у будућности
- Акцесорни карактер у односу на главни уговор

Арбитражни поступак

- Странке су овлашћене да одреде по којим ће правилима арбитра да суде, а ако ништа не предвиде, поступак одређују арбитра
- Принцип аутономије воље - странке слободно одређују:
 - Материјално право за спор
 - Место седишта арбитраже
 - Језик на коме ће се водити спор,...

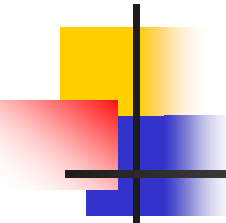
Арбитри

- Уговорне стране, по правилу, именују арбитре:
 - Бирају их са листе арбитра (институционална арбитража)
 - Одређују их слободно (*ad hoc* арбитража)
- Број:
 - Арбитар појединац
 - Арбитражно веће (3 арбитра)
- Изузеће: “ако постоје околности које би могле довести у оправдану сумњу његову непристрасност или независност”

Седиште арбитраже

- Разлика код институционалне у односу на *ad hoc* арбитражу
- Узима се у обзир географски положај, познати трговачки центри или блискост језика, развијено законодавство о арбитражи и арбитражна и судска пракса
- Ако уговорне стране не одреде седиште арбитраже, о томе одлучује арбитражни суд

Приговори у погледу надлежности арбитражног већа

- *Kompetenz – Kompetenz*
- Арбитража је надлежна да решава о својој надлежности када јој се та надлежност оспорава

Меродавно материјално право

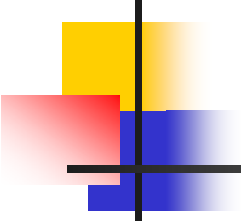
- Право које се примењује на случај о коме арбитражи треба да донесу своју одлуку
 1. Изричита одредба у уговору о меродавном праву
 2. Одређивање меродавног права на основу колизионих норми (правила о сукобу закона)
- Суђење по начелу правичности – ако су арбитраже овластиле уговорне стране

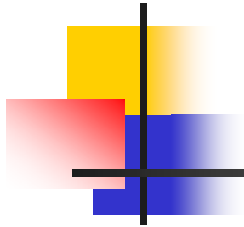
Арбитражна одлука

- Коначна – не постоји могућност улагања жалбе
- Обавезна за странке
- Има снагу правноснажне пресуде редовног суда
- Има образложење (изузетак у *Common law* правном систему)
- Не објављује се

МЕЂУНАРОДНА ПРОДАЈА РОБЕ

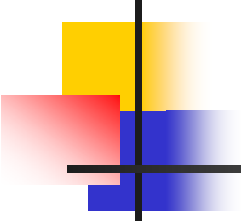
-
- Извори права:
 1. Међународне конвенције
 2. Аутономно међународно трговинско право
 3. Обичаји

МЕЂУНАРОДНА ПРОДАЈА РОБЕ

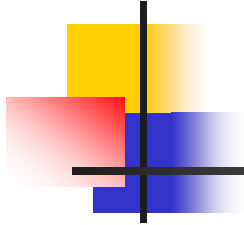

- Конвенције:
 1. Конвенција о Једнообразном закону о закључивању уговора о међународној продаји телесних покретних ствари, 1964.
 2. Конвенција о Једнообразном закону о међународној продаји телесних покретних ствари, 1964.
 3. Конвенција Уједињених нација о уговорима о међународној продаји робе, 1980.
 4. Конвенција о меродавном праву код међународне продаје робе, 1955.
 5. Конвенција о застарелости потраживања у области међународне продаје робе, 1974.

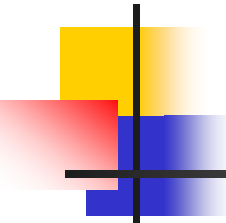
МЕЂУНАРОДНА ПРОДАЈА РОБЕ

-
- Аутономно међународно трговинско право:
 1. Женевски општи услови и типски уговори
 2. *UNIDROIT* начела међународних трговинских уговора, 2004.
 3. Начела европског уговорног права из 1988. и 2002.
 4. Међународна правила за тумачење трговинских термина – *INCOTERMS*, 2000.

МЕЂУНАРОДНА ПРОДАЈА РОБЕ

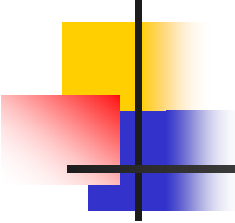

- Обичаји – велики значај:
 1. Стране су везане било којим обичајима на које су пристале као и праксом успостављеном међу њима
 2. Стране су подвргле свој уговор или његово закључење обичају који им је био познат или могао бити познат и који је широко познат у међународној трговини и редовно га поштују уговорне стране у уговорима исте врсте у односној трговачкој струци

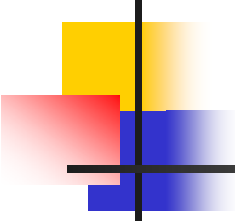
Конвенција УН о уговорима о међународној продаји робе (Бечка конвенција) из 1980. г.

- Примењује се на односе из међународне продаје
- На уговоре у унутрашњем (домаћем) промету примењују се одредбе Закона о облигационим односима

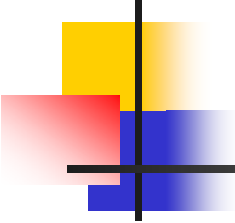
Одређивање појма међународне продаје

1. Субјективна теорија: седишта уговорних страна треба да се налазе на територијама различитих држава
2. Објективна теорија: објект (предмет уговора) треба да се премешта са територије једне државе на територију друге државе
3. Мешовита: комбинација прве две теорије

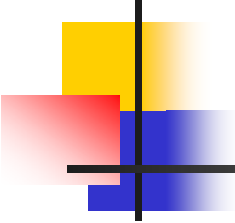
Појам међународне продаје према Бечкој конвенцији

- Услови:
 1. Обавезан услов: седишта уговорних страна налазе се на територијама различитих држава
 2. Алтернативни услови:
 1. Да су државе државе-уговорнице, тј. да су ратификовале Бечку конвенцију **ИЛИ**
 2. Да правила међународног приватног права упућују на примену права једне државе-уговорнице

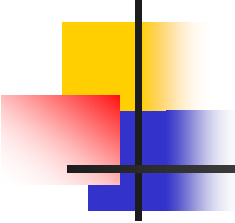
Закључење уговора о међународној продаји

- Понуда – предлог за закључење уговора упућен једном или више одређених лица (довољно одређен; указује на намеру понудиоца да се обавезе у случају прихватања)
- Позив да се учини понуда – предлог упућен неодређеном броју лица
- Прихват понуде – 3 теорије:
 1. Теорија слања (*common law*)
 2. Теорија пријема (*civil law*)
 3. Теорија сазнања

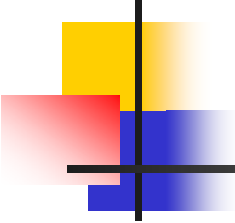
Закључење уговора о међународној продаји

- Прихватање понуде мора у сваком погледу да одговара понуди
- Нова понуда – ако понуђени дода неке елементе у свом одговору којим прихвата понуду, осим ако се ти елементи не односе на: цену, плаћање, квалитет и количину робе, место и време испоруке, обим одговорности једне уговорне стране у односу на другу или на решавање спорова
- Опозив понуде – све док се уговор не закључи “уколико опозив стигне понуђеноме пре него што је он отпослао свој прихват”, осим ако није неопозива

Закључење уговора о међународној продаји

- Неформалан уговор – писана форма није услов за његову пуноважност
- “ренесанса формализма” због великог броја формуларних уговора и унапред одштампаних општих услова
- Писана форма служи као средство ради лакшег доказивања (форма *ad probationem*)
- Могућност стављања резерве на Бечку конвенцију у погледу форме

Извршење уговора о међународној продаји

- **Обавезе продавца:**
 1. Испорука робе у складу са уговором
 2. Гаранција да роба нема правне и физичке недостатке
- **Обавезе купца:**
 1. Плаћање цене
 2. Преузимање испоруке

Испорука робе

- Значај :
 - Прелаз ризика са продавца на купца
 - Доцња продавца
 - Обавеза купца да плати цену
- Место испоруке: испорука робе извршава се “стављањем робе на располагање купцу у месту у коме је продавац у тренутку закључења уговора имао своје седиште”; два изузетка
- Време испоруке: оног датума који су одредиле уговорне стране, а ако ништа нису навеле у уговору, онда “у разумном року после закључења уговора”

Испорука робе и саобразност робе уговору

- Саобразност робе уговору: обавеза је продавца да испоручи робу која у погледу квалитета, врсте и паковања мора да одговара ономе што је предвиђено уговором
- Уколико продавац не изврши своју обавезу у погледу рока, он пада у доцњу (купац овлашћен да продавцу одреди додатни рок)

Испорука робе – прелаз ризика

- Одговорност за штету до које дође услед случајне пропасти или оштећења ствари сноси страна на коју је ризик прешао
- Уговорне стране одређују у ком тренутку ће ризик да пређе и оне то често чине позивањем на *INCOTERMS* (13 клаузула, 4 групе: Е, Ф, Ц, Д)

Преузимање испоруке

- Обавеза купца, а не право
- Купац је дужан да прегледа робу и да у случају да утврди недостатке о томе писаним путем обавести продавца у разумном року (приговор)

Плаћање цене

- Купац је дужан да плати цену онда када му продавац стави на располагање било робу било документе на основу којих се робом може располагати
- Ако друго место није одређено, купац је дужан да плати продавцу:
 1. У седишту продавца
 2. Уколико се исплата изврши уз предају робе или докумената, у месту те предаје

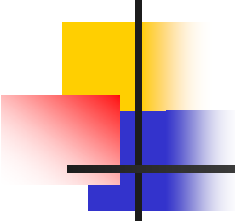
Плаћање цене

- Цена може бити:
 - Фиксна
 - Оријентациона (мења се зависно од промене елемената на основу којих се цена обрачунава)
- Ако цена није одређена у уговору нити у њему има одредби на основу којих би се могла утврдити, сматра се “да су уговорне стране прећутно пристале на цену која се у тренутку закључења уговора редовно наплаћивала у односној трговачкој струци за такву робу под сличним околностима”

Неизвршење (повреда)

уговора

- **Битна повреда уговора:** повреда коју чини једна страна “уколико се њома проузрокује таква штета другој страни да је суштински лишава оног што је оправдано очекивати од уговора, изузев ако такву последицу није предвидела страна која чини повреду нити би је предвидело разумно лице истих својстава у истим околностима”

Неизвршење (повреда) уговора - санкције

1. Захтев за извршење уговора
2. Отклањање недостатака
3. Снижење цене
4. Накнада штете
5. Раскид уговора (само уколико је реч о битној повреди уговора)

ЕЛЕКТРОНСКА ТРГОВИНА

- “електронска информација сама по себи постаје предмет трговине”
- Извори права:
 - Модел закон о електронској трговини, 1996.
 - Модел закон о електронским потписима, 2001.
 - Конвенција о коришћењу електронских комуникација у међународним уговорима, 2005.
- У Србији: Закон о електронском потпису, 2005.

ЕЛЕКТРОНСКА ТРГОВИНА – Електронско закључивање уговора

- Извор права: Конвенција о коришћењу електронских комуникација у међународним уговорима, 2005. г.
- Електронски потпис може бити:
 - Обични
 - Квалификовани
- Електронски сертификат – потврда којом се потврђује веза између података за проверу електронског потписа и идентитета потписника
- Време слања поруке и моменат пријема поруке (време се мери секундама)
- Место слања поруке и место пријема поруке

УГОВОР О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ ИНВЕСТИЦИОНЕ ОПРЕМЕ

- Извори права:
 - Женевски општи услови
 - Општи услови за електромеханичку опрему
- У Србији: Закон о спољнотрговинском пословању, 2005. г. и Закон о облигационим односима, 1978. г.

УГОВОР О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ ИНВЕСТИЦИОНЕ ОПРЕМЕ

- Елементи **уговора о делу** помешани с елементима **уговора о продаји**: опрема која је предмет уговора не производи се за тржиште већ за одређеног купца, према спецификацијама које је дао купац или неко треће лице, од материјала које је обезбедио купац или су га заједнички обезбедиле уговорне стране
- **Уговор *sui generis***: како због извора којима се регулише, тако и због начина којим се уређују међусобна права и обавезе уговорних страна

УГОВОР О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ ИНВЕСТИЦИОНЕ ОПРЕМЕ

- Елаборати, техничка документација, нацрти,...
- Обезбеђивање дозвола у складу са локалним прописима
- Писана форма као услов пуноважности уговора
- Време закључења уговора – теорија одашиљања

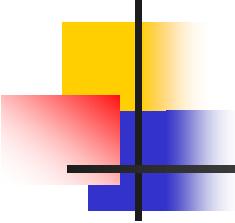
УГОВОР О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ ИНВЕСТИЦИОНЕ ОПРЕМЕ

- Испорука инвестиционе опреме – уговорна казна као санкција за доцњу
- Пренос својине уз могућност задржавања права својине од стране продавца на продатој инвестиционој опреми – мало користи за продавца када је опрема испоручена, монтирана, а постројење пуштено у погон
- Плаћање цене – основна обавеза купца (продавац обезбеђује исплату цене путем аванса и других гаранција);
- Коришћење клизне скале јер је реч о уговорима са дугим роком исплате (фиксни и варијабилни елемент) и могућност ревизије цене

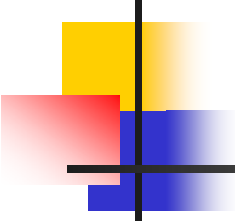
УГОВОР О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ ИНВЕСТИЦИОНЕ ОПРЕМЕ

- Гаранција продавца за квалитет опреме и њено исправно функционисање – контрола квалитета у току израде и после израде опреме
- Могућност да купац раскине уговор само ако је испоручена опрема неупотребљива, тј. да купац уопште не може да је користи у сврхе за које ју је наручио; у случају постојања других недостатака тешко замисливо
- Ограничење од одговорности
- Ослобођење од одговорности – у случају више силе

ПОСАО ПОСРЕДОВАЊА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Основни смисао: да олакша заснивање других уговора робног промета
- Посредник – стручњак за односе на тржишту, добро познаје учеснике из најудаљенијих тржишта, њихову кредитну способност и пословни углед, прати осцилацију цена,...
- Непристрасан, штити интересе оба пословна партнера

ПОСАО ПОСРЕДОВАЊА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Обавља само фактичке радње
- У своје име и за свој рачун
- На објективан и непристрасан начин
- Пружање посебних, стручних и специјализованих привредних услуга
- Повремен и краткотрајан однос
- Врсте: посредници код закључивања уговора о купопродаји робе, берзански посредници, посредници код осигурања, транспортни посредници, туристички посредници,...

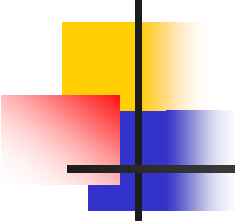

ПОСАО ЗАСТУПАЊА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Заступање у туђе име и за туђ рачун од стране агента (заступника) ради зараде, интереса и права властодавца
- Обављање правних и фактичких радњи
- Значај: много економичније и рационалније могу се заштитити интереси једне организације, него када би се заступање обављало у оквиру те организације чије интересе треба заштитити

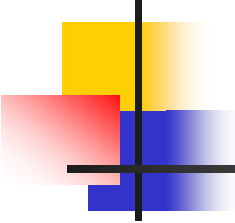
ПОСАО ЗАСТУПАЊА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Заступник је пристрасан приликом заштите интереса свог комитента
- Трајнији однос између заступника и комитента, често се закључује на неодређено време
- Разлика између заступања од стране специјализованих самосталних организација и заступника који не обављају самосталну привредну делатност, као што су трговачки путници, прокуристи, пуномоћници по запослењу,...

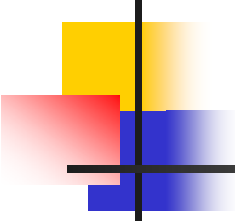
ПОСАО ЗАСТУПАЊА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Врсте:
 - Заступање домаћих или иностраних субјеката
 - Заступање у робном промету или промету новцем и хартијама од вредности
 - Локални и месни, обласни и регионални и генерални заступници
 - Заступање обављају из једног места или путујући од места до места
 - Посебни и општи заступници
 - Обичан заступник и *del credere* заступник
 - Поморски, берзански, заступници осигуравајућих организација,...

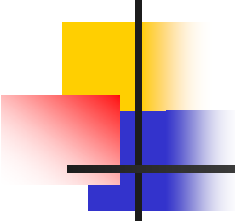
КОМИСИОНИ ПОСАО У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Комисионар у своје име, а по налогу и за рачун комитента закључује један или више уговора робног промета уз награду
- Комисионар обавља правне и фактичке радње
- Комисионар штити интересе само свог комитента

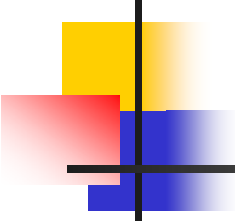
КОМИСИОНИ ПОСАО У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Значај: велика уштеда времена и средстава, знатно проширење пословног подручја пласмана производа, набављање робе под повољнијим условима
- Врсте:
 1. Продајни
 2. Куповни
- До реализације преузетих послова, комисионар најчешће кредитира свог комитента

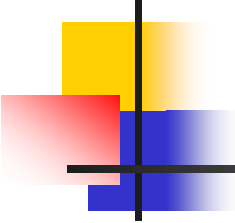
ПОСАО КОНТРОЛЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Контролна организација се обавезује да непристрасно и стручно изврши контролу робе и услуга, а комитент се обавезује да за ту услугу плати цену
- Контролна организација издаје ЦЕРТИФИКАТ – олакшава међународни промет: на основу сертификата добија се увид у стање робе пре него што роба стигне у одредиште

ПОСАО КОНТРОЛЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

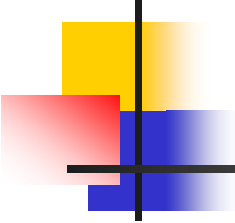
- Модалитети:
 1. Уговор о контроли с вршењем појединих радњи
 2. Уговор о контроли с гаранцијом
- Извори права: Закон о облигационим односима, општи услови пословања, трговачки обичаји и узансе

ПОСАО КОНТРОЛЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

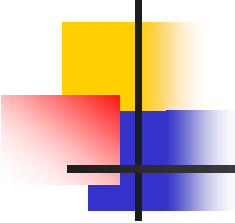
- Обавезе контролне организације:
 1. Извршење уговорених услуга
 2. Издавање сертификата
 3. Обавештавање комитента

- Права контролне организације:
 1. На провизију за извршене услуге
 2. На накнаду трошкова

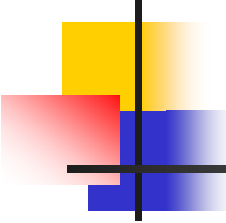
ПОСАО КОНТРОЛЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Одговорност контролне организације:
 - Одговара за савесно и стручно извршење свог рада
 - Професионална одговорност – одговорност коју предвиђају правила струке
 - Пажња која се очекује од разумног човека и стручњака приликом обављања његових послова
 - Могућност лимитирања и искључења одговорности
 - Ослобођење од одговорности ако дође до немогућности извршења уговорене обавезе услед сметње која је ван контроле контролне организације

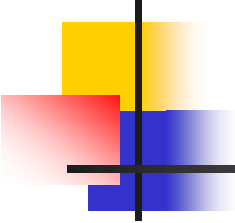
ПОСАО ЛИЗИНГА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Начин кредитирања (финансирања) без ангажовања сопствених средстава
- Давалац лизинга даје на коришћење предмет лизинга кориснику лизинга преносећи на њега право коришћења на тој ствари за одређени временски период, а корисник лизинга плаћа даваоцу лизинга одређену накнаду
- Право опције након истека рока:
 1. Продужење уговора
 2. Враћање опреме
 3. Откуп опреме

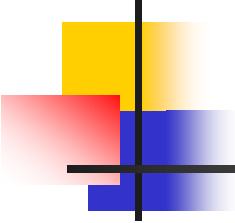
ПОСАО ЛИЗИНГА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Извори права:
 - Закон о финансијском лизингу, 2003.
 - Конвенција о међународном финансијском лизингу, 1988.
- Правна природа уговора о лизингу:
 - Уговор о закупу
 - Уговор о продаји са задржавањем права својине
 - Уговор о кредиту
 - Уговор о делу
 - Уговор о налогу
 - Уговор *sui generis*

ПОСАО ЛИЗИНГА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Права и обавезе даваоца лизинга:
 - Да преда предмет уговора о лизингу кориснику лизинга
 - Да предмет уговора буде саобразан уговору
 - Да монтира, одржава и сервисира предмет уговора
 - Да заштити корисника лизинга од евикције
- Права и обавезе корисника лизинга:
 - Да плаћа уговорену накнаду у ратама
 - Да предмет уговора врати, уколико га не откупи или не продужи уговор

ПОСАО ЛИЗИНГА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Врсте:
 1. Оперативни – 2 лица: давалац лизинга и корисник лизинга
 2. Финансијски – 3 лица: произвођач предмета лизинга, давалац лизинга и корисник лизинга

УГОВОР О ЛИЦЕНЦИ

- Давалац лиценце обавезује се да стицаоцу лиценце уступи право искоришћавања права индустријске својине (проналаска, техничког знања и искуства, жига, узорка или модела), а стицалац лиценце се обавезује да му за то плати одређену накнаду

УГОВОР О ЛИЦЕНЦИ

- Формалан, двострано-обавезан, теретан, комутативан, *intuitu personae* уговор
- Мора бити уписан у одговарајући регистар
- *Sui generis* уговор, иако има елементе уговора о продаји, закупу и ортаклуку

УГОВОР О ЛИЦЕНЦИ

- Извори права:
 - Закон о облигационим односима, 1978.
 - Закон о патентима, 2004.
 - Закон о жиговима, 2004.
 - Закон о правној заштити дизајна, 2004.
 - Закон о заштити топографија интегрисаних кола, 2004.

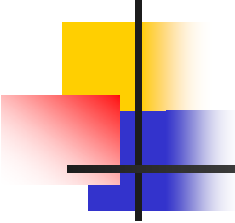
УГОВОР О ЛИЦЕНЦИ

- Врсте:
 - Просторно ограничени и просторно неограничени уговор
 - Уговорне лиценце и законске лиценце
 - Искључива лиценца, неискључива (проста) лиценца и мешовита лиценца
 - Лиценца патента, жига, индустријског дизајна,...
- Подлиценца – лиценца коју даје стицалац лиценце

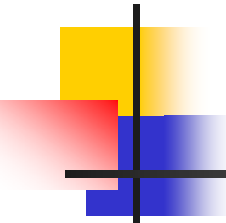
УГОВОР О ЛИЦЕНЦИ

- **Обавезе даваоца лиценце:**
 1. Обавеза предаје предмета уговора
 2. Обавеза гарантовања за техничка својства предмета уговора
 3. Гаранција за правне недостатке, тј. Заштита стицаоца од евикције
- **Обавезе стицаоца лиценце:**
 1. Плаћање накнаде
 2. Искоришћавање предмета лиценце
 3. Обезбеђење истог квалитета
 4. Чување предмета лиценце у тајности
 5. Обележавање ознаком о производњи по лиценци
 6. Подношење извештаја

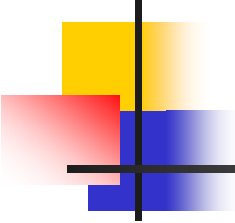
ПОСАО *KNOW-HOW* МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Једна уговорна страна обавезује се да пренесе одређена знања и искуства у погледу технике и технологије, као и пословна и финансијска знања и искуства на другу уговорну страну, која се обавезује да плати награду за пренесено знање и искуство, као и да стечена знања и искуства чува по принципима чувања пословне тајне
- Формалан уговор, творевина аутономног привредног права

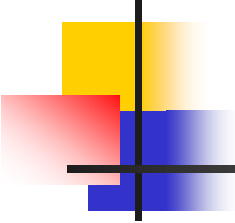
ПОСАО *KNOW-HOW* МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Знање и искуство мора бити ново и мора да има своју привредну употребљивост
- Разлика у односу на уговор о лиценци: уговором о *know-how* преносе се знања и искуства која нису патентирана
- Преносилац знања и искуства може да задржи за себе право даљег преноса на друге субјекте
- Ако је пренето искључиво право коришћења – прималац мора знања и искуства привредно да искоришћава

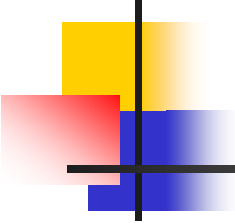
ПОСАО ФРАНШИЗИНГА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Давалац франшизинга обавезује се да врши периодичне испоруке и поједине привредне услуге, као и да пренесе своје знање и искуство у производњи и пласирању на примаоца франшизинга, а прималац франшизинга се обавезује да исплати награду даваоцу франшизинга за извршене услуге и да ће се придржавати преузетих обавеза из овог уговора

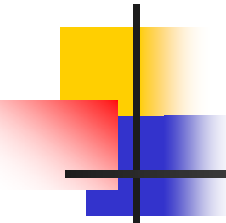
ПОСАО ФРАНШИЗИНГА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Погодан за мале и средње услужне и трговинске организације
- Давалац франшизинга шири своју пословну мрежу без финансирања у изградњу пословне мреже
- Извори права: општи услови пословања даваоца франшизинга, Водич *UNIDROIT* за франшизинг

ПОСАО ФРАНШЗИНГА У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Врсте:
 1. Робни франшизинг – уговорени начин продаје стандардизоване робе
 2. Пословни франшизинг – стандардизован начин пословања и пружања стандардизованих услуга

УГОВОР О ДУГОРОЧНОЈ ПРОИЗВОДНОЈ КООПЕРАЦИЈИ

- Регулишу се узајамни односи између уговорних страна у заједничкој производњи, тј. односи који претходе тржишним односима
- Сличности са уговором о пословно-техничкој сарадњи и уговором о ортаклуку
- Извор права: Водич за уговор о дугорочној производној кооперацији, 1976.

УГОВОР О ПОСЛОВНО-ТЕХНИЧКОЈ САРАДЊИ

- Уговорни партнери узајамно се обавезују да предузимају низ уговорених радњи, под уговореним условима и на договорен начин, у остваривању уговорене пословно-техничке сарадње
- Велики значај:
 - Развијенији привредни субјекти омогућују убрзанији привредни развој слабије развијеним привредним субјектима
 - То може бити и уговорни однос између потпуно (у погледу развијености) равноправних привредних субјеката који настаје због уштеде у трошковима

УГОВОР О ФАКТОРИНГУ

- Уступилац потраживања уговором преноси на фактора своје потраживање које има по основу уговора о продаји који је закључио са неким трећим лицем
- Постојеће или будуће (одредиво) потраживање
- Извор права: Конвенција о међународном факторингу, 1988.

УГОВОР О ДИСТРИБУЦИЈИ

- Дистрибутер уговором преузима обавезу да трајније купује робу друге уговорне стране по основу будућих индивидуалних уговора и да пласира и дистрибуира ту робу у своје име и за свој рачун и уз властити ризик
- Дистрибутер није обичан купац који само препродаје робу потрошачима, већ организује пласман робе и постизање утврђених продајних циљева

УГОВОР О ДИСТРИБУЦИЈИ

- Неформалан, двострано-обавезујући, комутативан, каузалан, *intuitu personae* уговор
- Уговор *sui generis*
- Повољан облик пласмана робе за мала и средња предузећа, која користе услуге независних дистрибутера да би ушла на тржиште
- Може да утиче на поделу тржишта и ограничење конкуренције

УГОВОР О ДИСТРИБУЦИЈИ

- Врсте:
 - Уговор о ексклузивној дистрибуцији
 - Уговор о неексклузивној дистрибуцији
 - Уговор о селективној дистрибуцији

УГОВОР О ИЗВОЂЕЊУ ИНВЕСТИЦИОНИХ РАДОВА У ИНОСТРАНСТВУ

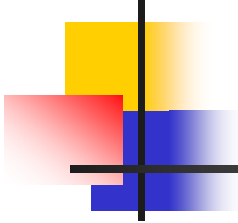

- Грађење објекта и испорука и монтажа инвестиционе опреме
- Закључење уговора: расписивање међународне лицитације или прикупљање понуда од локалних извођача
- Извори права: Општи услови *FIDIC*, Водич Светске банке за учешће у међународним лицитацијама, ...
- Начин решавања спорова - арбитража

УГОВОР О ИЗВОЂЕЊУ ИНВЕСТИЦИОНИХ РАДОВА У ИНОСТРАНСТВУ

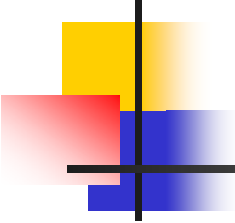

- Обавезе извођача:
 - Да изведе радове према инвестиционо-техничкој документацији
 - Да обезбеди квалитет материјала који је предвиђен уговором
 - Да осигура радове
- Обавезе наручиоца:
 - Плаћање цене (паушално или јединично одређена) уз давање аванса и примену клизне скале

УГОВОРИ О МЕЂУНАРОДНОМ КОНСАЛТИНГ ИНЖЕЊЕРИНГУ

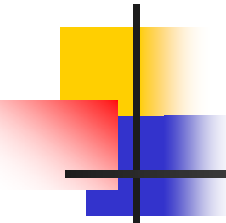
- Посебан систем рада на подручју остварења сложених научних и техничких подухвата – пружање услуга у области изградње инвестиционих објеката
- Инжењер консултант обавезује се да према наручиоцу предузме све што је потребно да објекат који је пројектовао буде изграђен сагласно правилима струке
- Уговор *sui generis*

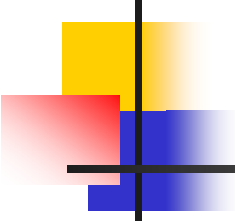
УГОВОРИ О МЕЂУНАРОДНОМ КОНСАЛТИНГ ИНЖЕЊЕРИНГУ

- Обавезе инжењера консултанта:
 - Поступања по правилима струке
 - Независности приликом израде појекта, вршења надзора и ступања у односе са извођачима
 - Сталне сарадње с наручиоцем
 - Квазиарбитраже уколико дође до неспоразума између уговорних страна
- Право инжењера консултанта на награду – у проценту/паушалном износу/према утрошеном времену
- Одговорност инжењера консултанта – професионална и лимитирана (само у случају грубе непажње)

МЕЂУНАРОДНО ТРАНСПОРТНО ПРАВО

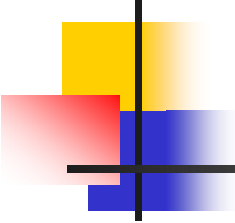

1. Уговор о међународном поморском превозу робе
2. Уговор о међународном превозу робе у унутрашњој пловидби
3. Уговор о међународном железничком превозу робе
4. Уговор о међународном друмском превозу робе
5. Уговор о међународном ваздушном превозу робе
6. Уговор о међународном комбинованом (мултимодалном) превозу робе

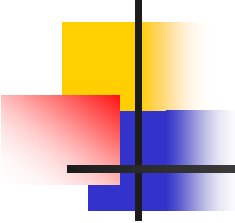
Уговор о међународном поморском превозу робе

- Бродар се обавезује да из луке једне земље превезе робу и преда је наручиоцу посла у луци друге земље, у истом стању у коме ју је примио и без закашњења, уз накнаду
- Две врсте:
 1. Бродарски (уговор о превозу ствари целим бродом, сразмерним делом брода или одређеним бродским простором)
 2. Возарски (превоз само појединих ствари)

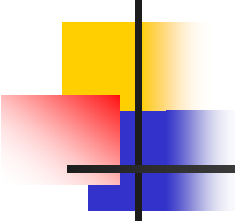
Уговор о међународном поморском превозу робе

- Извори права:
 - Хашка правила, 1924.
 - Хамбуршка правила (Конвенција УН о превозу робе морем), 1978.
- У Србији: Закон о поморској и унутрашњој пловидби, 1977.

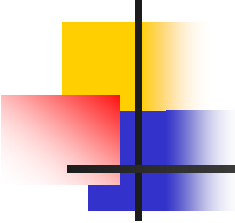
Уговор о међународном поморском превозу робе

- Одговорност бродара: принцип претпостављене субјективне одговорности (претпоставка је да је бродар крив за насталу штету – губитак, оштећење, закашњење, а на њему је терет доказа да није крив)
- Лимитирана одговорност, осим у случају квалификоване кривице (штета проузрокована намерно или грубом непажњом)

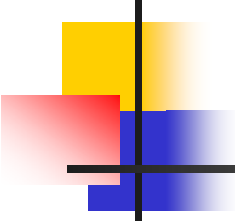
Уговор о међународном поморском превозу робе

- Коносман (теретница) – превозна исправа којом бродар потврђује да је примио одређену робу на брод ради превоза и предаје овлашћеном примаоцу теретнице
- Хартија од вредности (на име, по наредби, на доносиоца)
- Врсте:
 - Теретница “укрцано” и теретница “примљено на укрцај”
 - Чиста и нечиста теретница

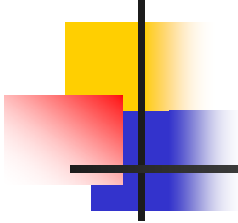
Уговор о међународном поморском превозу робе

- Бродар према крцатељу одговара на основу уговора о превозу – одговорност *ex recepto*
- Бродар према примаоцу одговара на основу теретнице – мора да му испоручи робу према стању наведеном у теретници – одговорност *ex scriptura*

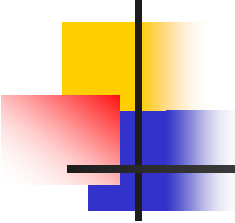
Уговор о међународном превозу робе у унутрашњој пловидби

- Транспорт који се обавља рекама, језерима и каналима
- Бродар преузима обавезу превоза робе од места отпреме до места опредељења, уз предају робе у непромењеном стању и без закашњења примаоцу, а наручилац превоза се обавезује да плати превознину

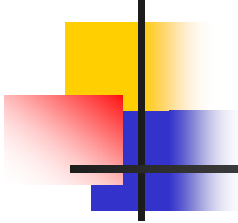
Уговор о међународном превозу робе у унутрашњој пловидби

- Извори права:
 - Општи услови пословања:
 1. Братиславски споразуми
 2. Општи услови превоза рајнских бродара
 - Конвенција о уговору о превозу робе у унутрашњој пловидби, 2005.
 - У Србији: Закон о поморској и унутрашњој пловидби, 1998.

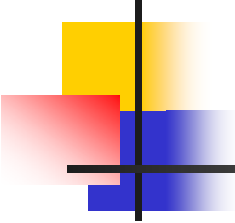
Уговор о међународном превозу робе у унутрашњој пловидби

- Одговорност бродара - претпостављена субјективна одговорност:
 - Штета
 - Узрочна веза између штете и радње превозиоца
 - Кривица (претпоставља се да је превозилац крив, а на њему је терет доказа да докаже да није)
- Лимитирана одговорност (осим у случају проузроковања штете злом намером или грубом непажњом)

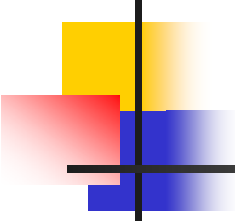
Уговор о међународном превозу робе у унутрашњој пловидби

- Превозне исправе:
 1. **Теретница** – ХоВ коју издаје бродар на захтев крцатеља, у једном примерку, којом потврђује да је ради превоза на брод примио терет у стању, врсти и количини као што је означено у теретници и којом се обавезује да ће по завршетку путовања терет предати овлашћеном примаоцу теретнице
 2. **Товарни лист** – издаје га бродар у једном примерку, а потписују га и бродар и крцатељ; служи као доказ да је закључен уговор о превозу и да је роба примљена на превоз под условима који су наведени у товарном листу

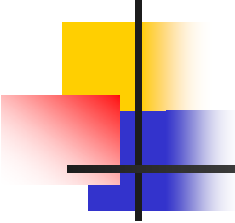
Уговор о међународном железничком превозу робе

- Превозилац се обавезује да превезе робу од места отпреме до места опредељења, без закашњења и то у таквом стању у каквом је робу примио на превоз и да је преда примаоцу, а пошиљалац се обавезује да плати превознину
- Услови:
 1. Превоз се мора вршити преко територија бар две државе
 2. Пошиљка мора бити уручена на превоз са директним међународним товарним листом
 3. Све државе преко чијих се територија обавља превоз морају бити државе чланице *COTIF*
 4. Превоз мора бити извршен искључиво на пругама са тачно одређеног списка

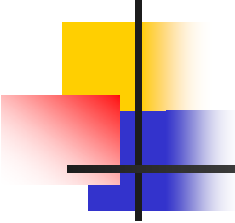
Уговор о међународном железничком превозу робе

- Извори права:
 - Конвенција о међународним превозима железницама - *COTIF*
 - У Србији: Закон о уговорима о превозу у железничком саобраћају, 1995.

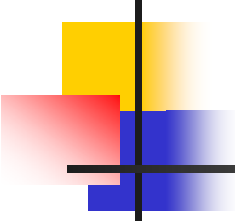
Уговор о међународном железничком превозу робе

- Одговорност железничког превозиоца:
принцип објективне одговорности
(железница одговара увек, без обзира на
кривицу, уколико постоји узрочна веза
између штете и њене радње)
- Разлози за ослобођење од одговорности:
 - Општи (непривилеговани)
 1. Поступци имаоца права
 2. Сопствене мане робе
 3. Виша сила
 - Посебни (привилеговани)

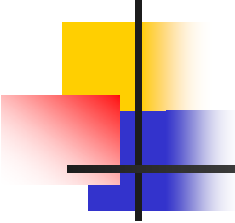
Уговор о међународном железничком превозу робе

- Накнада штете: у случају губитка и оштећења робе у саобраћајним односима, надокнађује се само стварна штета (не и изгубљена добит), осим у случају проузроковања штете намерно или грубом непажњом

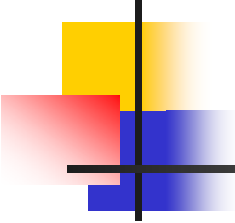
Уговор о међународном железничком превозу робе

- Превозна исправа – међународни железнички товарни лист:
стављањем жига отправне станице са датумом пријема робе на товарни лист, сматра се да је уговор о међународном железничком превозу робе закључен
- Издаје се у шест примерака, није ХоВ

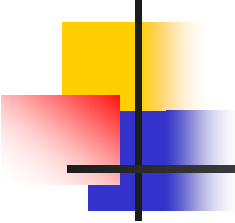
Уговор о међународном друмском превозу робе

- Друмски превозилац се обавезује да превезе робу од места отпреме до места опредељења и да је преда примаоцу у таквом стању у каквом ју је примио, и то без закашњења, а пошиљалац се обавезује да плати превознину

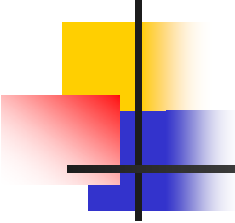
Уговор о међународном друмском превозу робе

- Извори права:
 - Конвенција о уговору о међународном друмском превозу робе (*CMR* конвенција)
 - Конвенција о међународном превозу робе под покрићем карнета *TIR*
 - У Србији: Закон о уговорима о превозу у друмском саобраћају, 1995. и Општи услови пословања друмских превозилаца

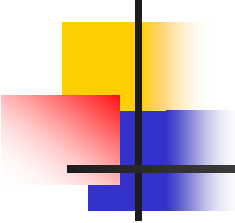
Уговор о међународном друмском превозу робе

- Одговорност друмског превозиоца: принцип објективне одговорности (друмски превозилац одговара увек, без обзира на своју кривицу, ако постоји узрочна веза између настале штете и радње превозиоца и уколико не може да се позове на један од основа за ослобођење од одговорности)
- Надокнађује се само стварна штета, осим у случају када је штета проузрокована намером или грубом непажњом

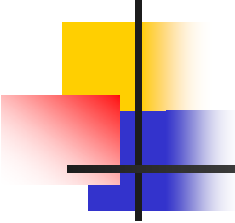
Уговор о међународном друмском превозу робе

- Превозна исправа – међународни друмски товарни лист: издаје га превозилац у три примерка, податке попуњавају обе уговорне стране, а потписују га пошиљалац и прималац
- Представља само писану потврду већ закљученог уговора и доказ да је превозилац примио робу на превоз

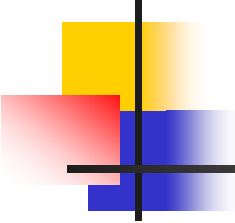
Уговор о међународном ваздушном превозу робе

- Ваздушни превозилац се обавезује да авионом превезе робу од једног ваздухопловног пристаништа до другог и да преда робу примаоцу у онаквом стању у каквом ју је примио, и то без закашњења, а друга уговорна страна се обавезује да за то плати превознину

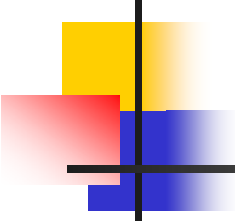
Уговор о међународном ваздушном превозу робе

- Извори права:
 - Варшавска конвенција, 1929.
 - Хашки протокол, 1955.
 - Гвадалахарска конвенција, 1961.
 - Гватемалски протокол, 1971.
 - Монреалски протоколи, 1975.
 - У Србији: Закон о облигационим односима и основама својинскоправних односа у ваздушном саобраћају, 1998.

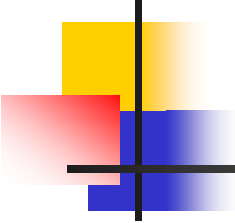
Уговор о међународном ваздушном превозу робе

- Одговорност ваздушног превозиоца: принцип претпостављене субјективне одговорности;
- Монреалски протокол предвиђа објективну одговорност ваздушног превозиоца за штету на роби
- Лимитирана одговорност, осим у случају квалификоване кривице

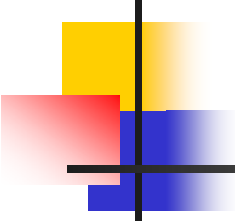
Уговор о међународном ваздушном превозу робе

- Превозна исправа – ваздухопловни товарни лист: издаје га ваздушни превозилац
- Представља доказ о закључењу уговора, пријему робе и условима превоза који су у њима наведени

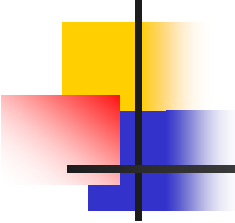
Уговор о међународном комбинованом (мултимодалном) превозу робе

- Мултимодални транспортни оператер обавезује се да уз накнаду и уз издавање јединствене превозне исправе превезе робу из места отпреме у место опредељења, употребљавајући два или више различитих начина превоза
- Извори права: Конвенција УН о међународном мултимодалном превозу робе, 1980. г. и аутономни извори

Уговор о међународном комбинованом (мултимодалном) превозу робе

- Одговорност међународног мултимодалног транспортног оператера:
 - Јединствена одговорност
 - Мрежаста одговорност
 - Мешовити систем
- Принцип претпостављене субјективне одговорности
- Лимитирана одговорност

Уговор о међународном комбинованом (мултимодалном) превозу робе

- Превозне исправе – исправа комбинованог транспорта: доказује постојање уговора о комбинованом транспорту, преузимање робе од стране међународног транспортног оператера и његову обавезу да преда робу у складу с условима уговора
- За поједине деонице пута могуће је издавати товарни лист, теретницу, шпедитерску потврду и друге исправе

МЕЂУНАРОДНА ШПЕДИЦИЈА

- Транспорт робе који стручно организује шпедитер у своје име и за рачун комитента, уз награду
- Шпедитер не обавља превоз робе, већ ангажује транспортера и све друге неопходне услужне организације ради реализовања транспорта комитентове робе у своје име, а за рачун комитента
- Шпедитер организује отпрему ствари

МЕЂУНАРОДНА ШПЕДИЦИЈА

- **Функције шпедиције:**
 1. Просторна
 2. Временска
 3. Квантитативна
 4. Квалитативна
 5. Кредитна
 6. Пропагандна

МЕЂУНАРОДНА ШПЕДИЦИЈА

- Шпедитерска потврда – није ХоВ, али за шпедитерског комитента је значајан документ јер представља доказно средство да је извршио своју обавезу према купцу
- Врсте:
 - *FCR*
 - *FCT* (тачно одређен превозни пут и превозно средство)

МЕЂУНАРОДНА ШПЕДИЦИЈА

- Извори права:
 - Општи услови пословања међународних шпедитера, 1979.
 - У Србији: Закон о облигационим односима, 1978.

МЕЂУНАРОДНА ШПЕДИЦИЈА

- Врсте:
 1. Самостално иступање шпедитера
 2. Међушпедитер и подшпедитер
 3. Фиксна шпедиција
 4. Збирна шпедиција

МЕЂУНАРОДНА ШПЕДИЦИЈА

- Одговорност шпедитера: принцип објективне одговорности
- Подељена одговорност за накнаду штете ако се штета појављује као укупан резултат поступања шпедитера и комитента
- Често се ограничава максимална висина шпедитерове одговорности
- Шпедитерова одговорност се искључује за све штете које су покривене било којом врстом осигурања

ТРАНСПОРТНО ОСИГУРАЊЕ

- Осигурач (осигуратељ) обавезује се да осигуранику накнади штету или исплати у уговору одређену своту новца уколико наступи случај који је предвиђен у уговору, док се осигураник обавезује да осигурачу плати у уговору одређену своту новца (премију осигурања)

ТРАНСПОРТНО ОСИГУРАЊЕ

- Врсте:
 - Законско (обавезно) и уговорно (добровољно)
 - Копнено, поморско и ваздушно
 - Лично, имовинско и осигурање од одговорности
 - Премијско и узајамно
 - Шомажно
 - Реосигурање и саосигурање
 - Каско и карго

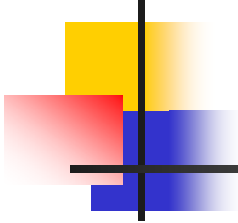
ТРАНСПОРТНО ОСИГУРАЊЕ

- Уговор о осигурању – неформалан уговор, може се закључити и усмено, иако се у пракси издаје полиса осигурања, којом се писмено констатују сви елементи закљученог уговора о осигурању:
 - доказ о садржини уговора о осигурању
 - легитимациони папир којим се осигураник легитимише осигуравајућем заводу приликом подизања захтева за накнаду штете због наступелог осигураног случаја

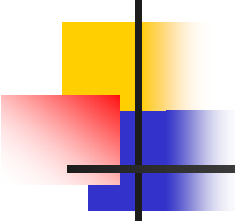
ТРАНСПОРТНО ОСИГУРАЊЕ

- Осигурани случај – неизвесност да ли ће наступити, независно од воље осигураника (ако је ризик већ наступио или је његово наступање извесно, уговор о осигурању је ништав)
- Осигурана сума – свота новца коју је осигурач дужан да исплати осигуранику уколико наступи осигурани случај
- Премија осигурања – новчана свота коју је осигураник дужан да исплати осигурачу

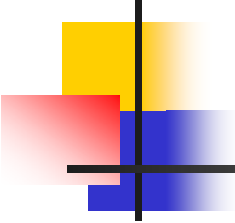
ТУРИСТИЧКИ ПОСЛОВИ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Уговор о туристичким услугама – туристичка организација обавезује се да кориснику туристичке услуге пружи уговорену врсту туристичке услуге, а корисник туристичке услуге обавезује се да за извршену туристичку услугу плати туристичкој организацији уговорену награду

ТУРИСТИЧКИ ПОСЛОВИ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Извори права:
 - Међународна конвенција о уговору о путовању, 1970.
 - Посебне узансе о угоститељству, 1983.
 - У Србији: Закон о облигационим односима, 1978.

ТУРИСТИЧКИ ПОСЛОВИ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Врсте уговора о туристичким услугама:
 1. Уговор о организовању путовања
 2. Посреднички уговор о путовању
 3. Уговор о ангажовању угоститељских капацитета (уговор о алотману)

ПОСЛОВИ СКЛАДИШТЕЊА РОБЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Складиштар преузима обавезу да за одређено време чува и одржава ствари које припадају оставиоцу и да по протеклу времена врати ствари оставиоцу, а оставилац има обавезу да за стручно чување и одржавање ствари исплати складиштару уговорену награду
- Складиштар је специјализована организација која послове складиштења обавља с циљем зараде

ПОСЛОВИ СКЛАДИШТЕЊА РОБЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Значај: уштеда у простору, јефтиније и стручније чување робе
- Врсте складишта:
 1. Јавна – издају складишницу (ХоВ)
 2. Приватна – издају потврду о пријему робе на чување
- Постоје и: царинска складишта, царинскаместишта, консигнациона складишта, слободне царинске зоне,...

ПОСЛОВИ СКЛАДИШТЕЊА РОБЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

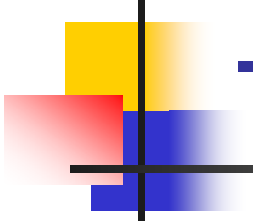
- **Складишница:** ХоВ коју издаје складиштар за робу коју је примио на складиштење
- **Презентациона и традиционална ХоВ:**
 - права која су констатована на складишници преносе се преносом складишнице
 - Права из складишнице остварују се презентацијом складишнице

ПОСЛОВИ СКЛАДИШТЕЊА РОБЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

- Два дела складишнице:
 1. Признаница (рецепис)
 2. Заложница (варант)
- Најчешће се издаје јединствено
- Код нас: ХоВ по наредби

МЕЂУНАРОДНА ПЛАЋАЊА –инструменти и начини-

1. Компензација
2. Клиринг
3. Међународна банкарска дознака
4. Међународни документарни инкасо
5. Међународни документарни акредитив
6. Банкарска гаранција

Компензација

- Пребијање вредности узајамних новчаних потраживања на бази испоручене робе или извршене услуге између тачно одређених лица
- Везује се за нередовна стања у спољнотрговинском промету
- Финансијска клаузула у уговору о начину плаћања
- Као учесници јављају се најмање два лица, али чешће је то више субјеката

Клиринг

- Везана плаћања; опште пребијање између држава
- Планирање и контрола целокупног девизног прилива и одлива једне земље свођењем и концентрисањем свих плаћања и наплата према некој другој земљи на једном обрачунском месту, уз пребијања вредности извршених плаћања и наплата

Клиринг

- Фазе:

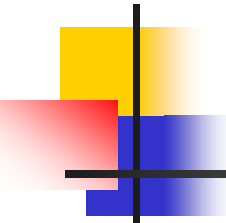
1. Домаћи дужник уплаћује свој дуг у националној валути на збирни рачун код свог клириншког органа
2. Клириншки орган књижи уплаћени износ у корист збирног рачуна земље повериоца и о томе обавештава клириншки орган те земље
3. Клириншки орган земље повериоца у сопственој националној валути исплаћује повериоцу његово потраживање

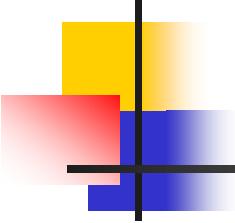
Клиринг

- Клириншки промет остварује се преко централних обрачунских места, најчешће емисионих или централних банака
- Плаћање и наплата увек се остварују у домаћој валути, а клириншки рачун води се у валути која је предвиђена споразумом
- Врсте:
 - Једностранни, двострани (билатерални) и вишестрани (мултилатерални)
 - Присилни (аутономни) и уговорни
 - Тотални (потпуни) и парцијални
 - Чисти и мешовити

Међународна банкарска дознака

- Банка у једној земљи (дозначна банка) по налогу свог комитента налаже коресподентној банци у другој земљи (исплатној банци) да неком правном или физичком лицу исплати одређену суму новца
- Једноставност, брзина, мали трошкови

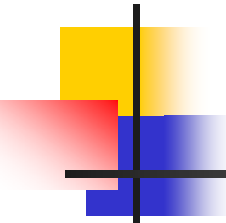
Међународна банкарска дознака

- Врсте:
 - *Nostro* и *loro*
 - Безусловне и условне
 - Робне и неробне
 - Слободне и клириншке

Међународни документарни инкасо

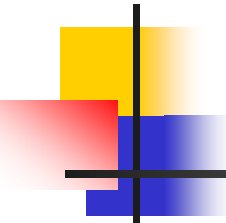
- Врста општег банкарског посла наплате
- Наплата потраживања насталих из уговорних односа уз истовремену предају робних докумената трасату (дужнику из основног посла) – продавац предаје својој банци одговарајуће документе налажући јој да их преда купцу уз истовремену наплату купопродајне цене
- Робна документа: фактуре, товарни лист, коносман, сертификат о контроли робе, полиса осигурања,...
- Извор права: Једнообразна правила за инкасо

Међународни документарни инкасо

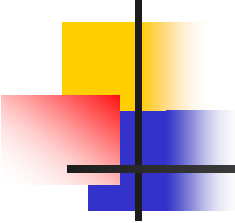

- Банка се не обавезује на успех наплате, већ само на извршење одговарајуће услуге уз наплату цене за извршену услугу (провизије)
- Банка која прима налог (доставна банка) може извршити наплату сама или преко друге, себи коресподентне банке (инкасо банке)
- Пренос докумената на банку не значи да се на њу преносе и потраживања
- Начин плаћања предвиђен у финансијској клаузули уговора

Међународни документарни инкасо

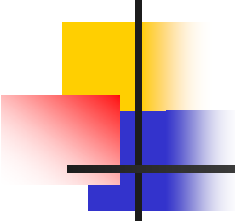

- Међусобни односи између учесника у послу међународног документарног инкаса:
 - Однос између налогодавца и доставне банке
 - Однос између доставне и инкасо банке
 - Однос између налогодавца и инкасо банке
 - Однос између трасата и других учесника инкасо посла

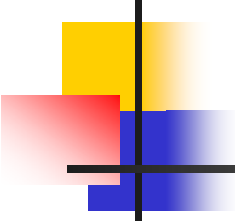
Међународни документарни акредитив

- Налогодавац као дужник новчане обавезе међународног карактера преко банке ставља на располагање одређени износ девиза кориснику (повериоцу), уз услов да корисник поднесе банци предвиђена документа
- Документа могу бити: транспортна документа, документа осигурања, трговачке фактуре и остала документа
- Обезбеђује се већа извесност наплате

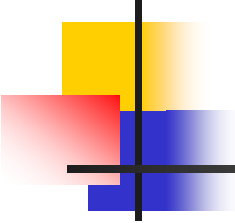
Међународни документарни акредитив

- Уз акредитивну банку, која је банка у земљи налогодавца, за извршење акредитива ангажују се и друге, њој коресподентне банке у земљи корисника:
 - Авизирајућа (нотифицирајућа) банка
 - Конфирмирајућа (потврђујућа) банка

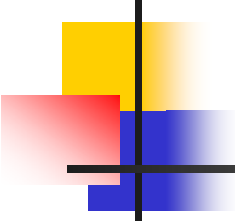
Међународни документарни акредитив

- Извори права:
 - Једнообразна правила и обичаји за документарне акредитиве
 - У Србији: Закон о облигационим односима
- Начела:
 1. Начело самосталности (независности) документарног акредитива у односу на основни посао
 2. Начело самосталности и независности односа између учесника у документарном акредитиву
 3. Начело пословања документима, а не робом

Међународни документарни акредитив

- Међусобни односи између учесника у послу међународног документарног акредитива:
 - Однос између налогодавца и акредитивне банке
 - Однос између акредитивне банке и корисника акредитива
 - Однос између коресподентних банака и корисника акредитива
 - Правни односи између банака
 - Однос између налогодавца и корисника акредитива

Међународни документарни акредитив

- Врсте:
 - Опозив и неопозив
 - Потврђен и непотврђен
 - *Nostro* и *loro*
 - Акцептни
 - Негоцијациони
 - Преносив
 - Ротативни
 - Контра акредитиви

Банкарска гаранција

- Банка се обавезује да кориснику гаранције (као повериоцу из основног облигационог односа) исплати одређену суму новца уколико банчин клијент (као дужник из основног посла) не измири своје уговорне обавезе
- Функција: покривање различитих ризика

Банкарска гаранција

- Извори права:
 - Једнообразна правила за уговорне гаранције
 - Једнообразна правила за гаранције
 - Конвенција УН о независним гаранцијама и *stand-by* акредитивима
- У Србији:
 - Закон о облигационим односима
 - Закон о банкама и другим финансијским организацијама
 - Закон о девизном пословању
 - Закон о кредитним односима с иностранством

Банкарска гаранција

- Међусобни односи између учесника у послу банкарске гаранције:
 - Однос између налогодавца за давање гаранције и банке гаранта
 - Однос између банке гаранта и корисника гаранције
 - Однос између налогодавца и корисника гаранције

Банкарска гаранција

- Врсте:

- Банкарска гаранција за враћање аванса
- Лицитациона банкарска гаранција
- Банкарска гаранција за добро извршење посла
- Коносманска банкарска гаранција
- Индиректна банкарска гаранција
- Потврђена банкарска гаранција,...

МЕЂУНАРОДНЕ ХАРТИЈЕ ОД ВРЕДНОСТИ

- Писане исправе у којима је садржано неко грађанско (имовинско) право
- Њима се повећава степен сигурности робних и новчаних потраживања
- Функција:
 - Средство плаћања
 - Средство обезбеђења плаћања
 - Кредитно средство
- Преносиве исправе

МЕНИЦА

1. Трасирана меница - хартија од вредности по наредби којом једно лице (трасант, издавалац менице) даје налог другом лицу (трасату) да трећем лицу (ремитенту) исплати одређену суму новца
2. Сопствена меница – ако се издавалац менице сам обавезује да ће исплатити одређену суму новца ремитенту

МЕНИЦА

- Извори права:
 - Конвенција о једнообразном меничном закону о трасираним и сопственим меницама
- У Србији:
 - Закон о меници
 - Закон о облигационим односима
 - Закон о девизном пословању
 - Закон о кредитним односима с иностранством

МЕНИЦА

- **Битни менични елементи:**
 1. Означење да је то меница
 2. Безусловни налог за исплату одређене суме новца
 3. Име трасата
 4. Име ремитента
 5. Потпис трасанта
 6. Време издавања
 7. Означење доспелости
 8. Место издавања
 9. Место плаћања

МЕНИЦА

- Небитни менични елементи: клаузула “по наредби”, клаузула о монети, клаузула ефективности, клаузула о камати, “ректа” клаузула,...
- Меничне радње:
 - Издавање
 - Умножавање
 - Индосирање
 - Акцептирање
 - Менично јемство
 - Протест
 - Нотификација
 - Амортизација

ЧЕК

- Хартија од вредности у којој њен издавалац (трасант) даје налог другом лицу (трасату) да из свог новчаног покрића код њега исплати одређену суму новца трећем лицу (ремитенту) или доносиоцу
- Функција:
 - Средство плаћања
 - Средство обезбеђења плаћања

ЧЕК

- Извори права:
 - Конвенција о једнообразном закону о чеку
- У Србији:
 - Закон о чеку
 - Закон о облигационим односима
 - Закон о девизном пословању
 - Закон о кредитним односима с иностранством

ЧЕК

- Врсте:
 - На име, на доносиоца, по наредби
 - Банкарски чек
 - Путнички чек
 - Исплатни чек
 - Обрачунски и баринирани чек
 - Цертифицирани и визирани чек

Остале хартије од вредности

- Коносман
- Преносиви товарни лист
- Складишница
- Обвезнице
- ...